

Director's statement bij
DE SCHATTENBERG (TREASURE MOUNTAIN)

door: Monique Verhoeckx

In deze film, gebaseerd op flarden van herinneringen die mijn moeder mij als kind verteld heeft, ben ik uitgegaan van een locatie waar gebeurtenissen omtrent oorlog, aankomst en vertrek in de tijd een rol hebben gespeeld. Toen mijn moeder uit voormalig Nederlands-Indië in 1950 op deze plek in Nederland arriveerde, was de naam van Durchgangslager Westerbork veranderd in De Schattenberg, de naam van een pre-historische grafheuvel op het terrein. Het voormalige Nazi doorgangskamp was toen nog in de oude staat, tegenwoordig staan er 14 radiotelescopen in het veld tussen het bosrijke landschap.

De radiotelescopen en de visualisaties van hun waarnemingen heb ik op een metaforische manier in de film gebruikt. Het betreft voor het oog onzichtbare signalen in de tijd, signalen die onzichtbaar zijn als herinneringen en die door de astronomen via hun supercomputers worden omgezet in beeld en geluid. Analoog aan dit proces heb ik herinneringen gevisualiseerd met behulp van nieuwe media technieken en archiefmateriaal dat bewaard is gebleven als cultureel erfgoed van Nederlands-Indië en Nederland.

Zoals de telescopen terugkijken in de tijd ten behoeve van het onderzoek naar ontstaansgeschiedenissen van structuren en gebeurtenissen in het heelal, heb ik geprobeerd een persoonlijke geschiedenis terug te halen. Hoe zijn de specifieke vormen en structuren in mijn eigen culturele achtergrond ontstaan? Een mengcultuur die, door de onafhankelijkheid van Indonesië en de onomkeerbare verplaatsing naar Nederland, als zodanig niet meer bestaat, en waarbij relaties tussen gebeurtenissen van toen en nu onzichtbaar zijn geworden.

Om de periode in Nederlands-Indië en de traumatische oorlogsgebeurtenissen die niet of nauwelijks verwoord kunnen worden voelbaar te maken, heb ik bijvoorbeeld een 'superimposed mix' gecreëerd van nieuwe beelden en gedeeltelijk ingekleurd 16 mm en 35 mm archiefmateriaal. Het oude filmmateriaal heb ik onder andere ingekleurd om de beeldverbindingen in de tijd zo vloeiend mogelijk in elkaar te laten overgaan. Daarnaast is in de montage oud en nieuw materiaal op een associatieve manier in sequenties geplaatst met het idee dat de beelden elkaar veroorzaken zoals in een gedachtenstroom. Het actuele beeld is gedraaid op 16 mm film om het archiefmateriaal zo goed mogelijk in het heden te kunnen integreren.

Bij de gebruikte filmische middelen zoals het 'dubbelbeeld' als vorm stelde ik mij voor dat wat zich in de hoofden van de hoofdpersonen afspeelde en nog steeds afspeelt, zich als een 'fata morgana' zou vermengen met de atmosfeer van voormalig kamp Westerbork en het Hollandse landschap. Dit is verbonden met een belangrijk motief in de film: de scheepskist met familiefoto's, die bij de takeling voor de overtocht de zee in is gestort. Voor altijd verdwenen beelden die komen bovendrijven als je ze in gedachten voor je ziet.

Monique Verhoeckx
filmmaker, beeldend kunstenaar
E: thermicthoughts@hotmail.com